

Verslag van de refereerbijeenkomst over ethische kwesties in de Jeugdzorg, op 29 september 2015

Lizelotte Smits is uitgenodigd om te komen spreken over ethische kwesties in de Jeugdzorg. Zij is bestuurder bij CNV Zorg en Welzijn. In die hoedanigheid begeleidt zij de Commissie Ethiek Jeugdzorg. Ze is er van overtuigd dat ethische reflectie bijdraagt aan de kwaliteit van zorg, de persoonlijke ontwikkeling van de zorgverlener en de professionalisering van de beroepskracht.

Ze geeft aan dat er een grote behoefte is aan mentale ondersteuning, professionele ruimte en reflectie. Ethiek helpt mensen om stevig in hun schoenen te staan in hun werkzaamheden.

Ze wil graag met ons in gesprek gaan naar aanleiding van drie stukken die ze heeft meegenomen.

Het betreft de volgende stukken

- Een brief van het CNV aan de vaste kamer commissie VWS, opgesteld voor het Algemeen Overleg Jeugdzorg op 6 oktober 2015
- Position paper "Jeugdzorg"
- Een notitie van het CNV over "Professionele ruimte"

De eerste is een alarmbrief gericht aan de Tweede Kamer waar op 6 oktober een algemeen overleg is met de vaste Kamercommissie Jeugdzorg.

In deze brief komen vier punten aan de orde waar de CNV zich zorgen over maakt.

- Gemeentelijk beleid werkt versnippering in de hand en gaat innovatie tegen (gemeenten hanteren een verschillend beleid en de jeugdzorgmedewerkers moeten zich hierin verdiepen en hierin hun weg zien te vinden, hiervan kunnen cliënten de dupe worden, de verschillen tussen de gemeenten zijn niet alleen inhoudelijk maar ook procesmatig, er is grote onzekerheid bij jeugdzorginstellingen ten aanzien van de continuïteit van de werkzaamheden, waardoor de lange termijn zaken niet de aandacht krijgen die ze verdienen).
- De tarieven staan onder druk. De focus op de kostenbeheersing heeft een negatief effect op de kwaliteit van de hulpverlening.
- Cliënten blijven te lang in de generalistische zorg.
- Het systeem in de jeugdzorg is nog teveel gericht op kostenbeheersing en wantrouwen. Dit leidt tot te weinig ruimte voor professionals om hun werk goed uit te kunnen voeren.

Haar uitgangspunt vormt de werknemer. Op dit moment wordt er onder het mom van een kwaliteitsslag in de Jeugdzorg een kostenbesparing doorgevoerd. De motivatie van de werknemers komt zwaar onder druk te staan, er komen steeds meer controlesystemen. Denk aan steeds meer registratie en de introductie, een aantal jaren geleden, van het tuchtrecht in de jeugdzorg. De regelgeving en de administratieve last veroorzaken bij veel werknemers angst. Het leidt tot de vraag of men het werk nog wel op een verantwoorde manier kan uitvoeren. Op het moment is het zo dat de gemeente aanbesteedt en dat veel organisaties deze aanbestedingen binnen willen halen.

Het tweede document, een positionpaper "Jeugdzorg", sluit hier goed op aan.

Het CNV is van oordeel dat de transitie in de zorg bij kan dragen aan goede zorg en aan zorg op maat. Ze denken dat hiervoor gefocust moet worden op professionele ruimte. De ruimte die professionals nodig hebben om goede zorg te kunnen bieden. De inschatting van de professional moet hierbij leidend zijn en niet financiële kaders.

Het derde document "Notitie Professionele ruimte" licht het begrip professionele ruimte verder toe. De focus in de zorg ligt meer dan ook bij het cliënt perspectief. Het is belangrijk dat zorgverleners voldoende autonomie ervaren om vanuit cliënt perspectief te kunnen werken. Om deze autonomie professioneel vorm te geven vindt CNV het van belang dat

- Zorgverleners vakbekwaam zijn
- Zorgverleners het juiste gereedschap hebben
- Zorgverleners voldoende mogelijkheden hebben tot beroepsethische reflectie.

Dit alles komt bij het huidige beleid sterk onder druk te staan.

Je nooit onder druk laten zetten, je beroepen op de beroepscode en beroepsethiek is wat aan werknemers wordt geadviseerd door het CNV.

Jeugdzorg Nederland praat wel met de politiek, maar niet met de gemeenten.

CNV wil graag dat er geen contracten van 1 jaar worden gegeven, maar minimaal 3 jaar en dat er een vast bedrag wordt gereserveerd door gemeenten voor de jeugdzorg.

Momenteel zijn jeugdinstellingen in dezelfde gemeente elkaars concurrent.

Ook de publieke opinie legt een grote druk op hulpverleners. Als het fout gaat, wordt niet de cliënt, maar alleen de hulpverlener hierop aangesproken.

Aan de hand van casuïstiek over waar het fout gaat, waar cliënten en hulpverleners in de knel komen, hebben we verder over de gevolgen van het huidige beleid gesproken.

Hieronder staat kort de casus waarover we het meest gesproken hebben. Het betreft een situatie waarin het strategische belang voor het zorgbelang gaat en waarin ook het beroepsgeheim onder druk komt te staan.

“De wethouder van de gemeente vroeg inhoudelijke informatie over een jeugdige waar zorg verleend werd om zicht te krijgen op wat er met het toegekende geld gebeurde. Dit betrof privacygevoelige informatie die de zorgverlener met het oog op goede zorg niet zou mogen verstrekken. De zorginstelling gaf de zorgverlener de opdracht deze informatie toch te verstrekken. Waarmee de privacy van de jeugdige in kwestie ernstig geschonden werd. Saillant detail: de betreffende wethouder was een buurman van de jeugdige in kwestie”.

De deelnemers aan de referererbijeenkomst reageerden allen vanuit hun eigen beroepsperspectief op de casus, waardoor deze van veel verschillende kanten belicht werd.

Net als de CNV maakten ook de deelnemers aan deze bijeenkomst zich zorgen over het korte termijn denken in het huidige beleid, de ruimte die hulpverleners hebben/voelen om hun beroep goed uit te kunnen oefenen, de versnippering in de uitvoering van het beleid en de tijdsdruk waaronder de hulpverleners moeten werken.

De CNV komt op voor de belangen van de werkers in de jeugdzorg en richt zich voor het creëren van professionele ruimte op het volgende:

- Opleidingen; deze moeten voldoende aansluiten bij de behoefte in het veld.
- Het juiste gereedschap: attenderen op het bestaan van protocollen en beroepscode's, die professionals kunnen ondersteunen bij de uitoefening van hun vak.
- Ondersteunen van beroepsethische reflectie.
- Autonomie; bijdragen aan het regelen van voldoende autonomie om het beroep van zorgverlener uit te oefenen, in de vorm van het aanreiken van handvatten aan de zorgverlener om zelf zijn of haar autonomie te regelen.